

5774

Torah from Around the World

אם אין קמה אין תורה ואם אין תורה אין קמה

Alles is voorzien, en vrijheid is gegeven. De wereld wordt geoordeeld met goedheid. En alles naar de meerderheid van goede daden. En sommigen zeggen: We weten niet hoe de daden worden geteld.

(Spreekwoorden over de Fundamente[n] [Pirké Avot] 3:15, uitgave Amphora Books)

Sjabbat 18 januari 2014 / 17 sjewat 5774: Jitro, Sjemot [Exodus] 18:1 – 20:26

Tanach: blz. 145 - 150

Haftara: Jesjahoe 6:1-13

Tanach: blz. 810

Commentaar: Rabbijn dr. Mark L. Winer is voorzitter van de Internationale Interfaith Task Force van de World Union for Progressive Judaism, en de president van FAITH: the Foundation to Advance Interfaith Trust and Harmony. Hij is verbonden aan de West London Synagogue van Britse Joden

Vertaler: Tamarah Benima

[Het Engelse origineel](#)

De Arabische Lente en Jitro

De Arabische Lente roept zowel hoop als angst op. De afgelopen jaren hebben de omwentelingen in Tunesië, Egypte, Libië en vooral Syrië de aandacht van de wereld getrokken. Nieuwe Arabische leiders hebben Westerse democratische waarden voor het voetlicht gebracht. Maar de democratische verkiezingen die volgden op de ineenstorting van de dictaturen, hebben vaak extremistische islamistische Arabische leiders opgeleverd. Het is zelfs zo dat dezelfde leider zowel heel hoopvolle als hatelijke opvattingen kan uiten. De

[inmiddels gevangen gezette, red.] Egyptische president Mohammed Morsi bekritiseerde in Iran de Iraanse politieke repressie en wist tegelijkertijd vaardig een wapenstilstand te bereiken in een gewapend conflict tussen Gaza en Israël. In het Engels verwoordde Morsi afgewogen stappen in de richting van een zich ontwikkelende Egyptische democratie. Maar diezelfde president Morsi ging, sprekend in het Arabisch, in een video uit 2010 als leider van de Moslim Broederschap tekeer met een kwaadaardige antisemitische aanval tegen Israël, waarbij Joden werden ontmenselijkt en Israëls recht op bestaan onder vuur werd genomen.

Hoe zal de nieuwe regering, na de Israëlische verkiezingen [in januari 2013, red.], zijn politiek tegenover de Arabische burenen vorm geven en hoe het vredesproces tussen Israël en de Palestijnen? Hoe moet Israël reageren op de Arabische Lente? Is de Arabische Lente een bedreiging of een mogelijkheid voor Israël, of beide?

De sidra van vorige week eindigde met het verhaal over Amalek, de wrede groep barbaren die de Israëlieten aanvielen toen zij door de wildernis reisden. De sidra van deze week opent met het verhaal van Jitro, de niet-Jood die Mosjé onderwees hoe hij moest besturen. De middeleeuwse commentator Don Isaac Abravanel legt het verband tussen de verhalen over Amalek en Jitro uit. Zou men slechts het verhaal over Amalek lezen, dan zou een jood kunnen gaan geloven dat alle niet-Joden vijanden zijn. Om joden te leren om niet te generaliseren, om joden te leren om niet toe te geven aan paranoïde gevoelens dat alle niet-joden erop uit zijn om ons te pakken, plaatst de Tora het verhaal over de goede niet-jood Jitro onmiddellijk na het verhaal over de slechte niet-Jood Amalek, aldus Abravanel. Dit inzicht van Abravanel is een sleutel voor een intelligent joods begrip van de Arabische Lente, en biedt mogelijkheden voor constructieve joodse reacties daarop.

Gedurende 12,5 jaar heb ik geleefd temidden van en gewerkt met Arabieren die proberen deel te hebben aan de moderne wereld. Als hoofd-rabbin van de West London Synagoge van Britse joden, die midden in het hart van Arabisch London staat, stond ik dagelijks in het hart van het Arabische gewoel. Wat gaande is in de Arabische Lente lijkt op de aardverschuiving in het Christendom in vroeger tijden. Christenen hebben honderden jaren oorlog gevoerd met elkaar om oplossingen te vinden voor dezelfde kwesties met betrekking tot modernisatie die spelen in de Arabische Lente.

Als joden hebben we van het begin af aan deel gehad aan de moderniteit, waarbij we worstelden met het evenwicht tussen joodse tradities enerzijds en deelname aan de multi-

religieuze, multi-ethnische, seculiere cultuur rond om ons heen anderzijds. Een aantal historici heeft gesteld dat wij joden de moderniteit hebben uitgevonden. Hoewel we de moderniteit niet zelf in het leven hebben geroepen, zijn wij een integraal deel van zijn ontwikkeling geweest. En we hebben zowel geprofiteerd als op tragische wijze geleden onder de beste en de slechtste aspecten van de moderne wereld. Meer dan een enkele geleerde heeft opgemerkt dat joden zich op hun gemak voelen in de moderne wereld, omdat in de moderne wereld iedereen 'joods is geworden'. Dat wil zeggen, zelfs niet-Joden in de moderne wereld de vervreemding ervaren die ooit karakteristiek was voor de identiteit van joden in de Middeleeuwen.

De Arabieren en al hun burens, inclusief Israël, gaan vele jaren van omwenteling meemaken in deze revolutionaire periode die velen de 'Arabische Lente' noemen. Net als in elke revolutie, zullen er vele afwijkingen zijn en vaak terugvallen op de weg naar een moderne democratie. Degenen die leven in wat worden beschouwd als volledig ontwikkelde democratieën zullen het ermee eens zijn dat geen van deze perfect is. Alle democratieën maken een worsteling door en boeken slechts bij vlagen vooruitgang. We kunnen niet te veel te snel verwachten van de Arabische Lente. Wat begonnen is als een dictatuur in de stijl van Moebarak zal niet op slag veranderen in een democratie à la Jefferson.

Mijn ervaring met Arabieren en andere moslims is dat zij net zo divers zijn als joden en christenen. Hoewel veel Londoners de buurt rond de West London Synagoge afkeurend 'Londonistan' noemen, heb ik de meesten van mijn Arabische burens ervaren als vriendelijk en openlijk geïnteresseerd in joden en Jodendom. Moskeeën en hun imams in de buurt hebben op een constructieve manier met ons van de West London Synagoge samengewerkt in partnerschappen en bij vriendelijke interreligieuze bijeenkomsten en projecten. Niet elke ontmoeting was aangenaam en niet elk project slaagde zonder moeilijkheden. Ook niet alle uitspraken van Mohammed in de Koran over joden zijn vriendschappelijk. Anderzijds, wij joden hebben nogal wat verzen in de Bijbel en in de rabbijnse literatuur die ons ongemakkelijk doen voelen vanwege hun xenofobie. Tijdens mijn jaren bij de West London Synagoge heb ik dagelijks de wijsheid ondervonden van de leerstelling van Sanhedrin 37a, dat degene die vrede maakt in zijn buurt, moet worden beschouwd als iemand die vrede maakt in de hele wereld.

Een aantal jaren geleden gingen leden van de West London Synagoge naar de Centrale Moskee in Regents' Park om de vasten te breken na Jom Kippoer; de moslims braken hun vasten voor Ramadan met de iftar. Dr. Ahmad Al-Dubayan, een Saoedi-Arabiër van de

Wahabitische stroming, verwelkomde ons als de directeur-generaal van de moskee. Hij citeerde de vertelling in de Koran over de intocht van de profeet Mohammed in Medina. Toen deze zag dat de joden uit het 7de eeuwse Medina aan het vasten waren voor Jom Kippoer, op wat voor moslims de tiende dag van hun maand Moeharram was, verklaarde Mohammed de dag 'Asjoera', een heilige dag voor de moslims, als een symbool van moslimse solidariteit met de Joden.

In de loop der tijd heeft mijn vrouw Suellen, deelgenomen aan een regelmatig plaatsvindende dialoog van een groep joodse en islamitische vrouwen. We hebben ook minder verwelkomende confrontaties met moslims gehad in de loop der jaren. Behoorlijk vaak heb ik flagrant anti-joodse onverdraagzaamheid gehoord uit de mond van Arabische vrienden. Tijdens een van die gedenkwaardige ontmoetingen ontdekte ik dat de boekhandel van de Centrale Moskee een Arabische vertaling van De protocollen van de Wijzen van Zion verkocht – het tsaristische antisemitische epistel waarin wordt beweerd dat Joden de wereld van de financiën controleren. Mijn vriend dr. Ahmad wees de verantwoordelijkheid af, omdat de boekhandel door anderen werd gedreven en niet onder controle stond van de moskee. Dankzij onze vriendschap kon ik erop staan dat hij beval dat het boek verwijderd werd van de planken van de boekhandel. Maar ik was er nooit zeker van of hij dat inderdaad heeft gedaan, of wat hij of de moskee vervolgens zouden doen.

Waar joden naar de synagoge gaan, waar we ook wonen, we hebben te maken met de Arabische Lente, die we goed moeten begrijpen als de intrede van de Arabieren en de moslims in de moderne wereld. Hoewel niet alle moslims onze vriendelijke aanmoediging zullen verwelkomen, kunnen onze progressieve synagogen en instituties in de hele wereld een partner zijn voor de moslim instituten en moskeeën in de buurt. Als individuen kunnen we persoonlijk onze hand uitstrekken naar moslims die wij op het werk of in onze gemeenschappen tegenkomen. Wat we doen in Londen, Boca Raton, Sao Paulo, Tel Aviv, Sydney en Kaapstad zal invloed hebben op de vrede in de wereld en op de mogelijkheid van vriendelijker relaties tussen moslims en joden elders. Net als *Kol Jisraël areviem zeh b'zeh* – *Alle Bné Jisraël zijn met elkaar vervlochten*, zo voelen moslims zo'n verwantschap met mede-moslims, waar zij ook wonen. Plaatselijke harmonieuze betrekkingen worden betrekkingen in de wereld op een magische manier. Plaatselijke vrede borrelt over naar wereldvrede.

Toen we op Sinai stonden hebben de Kinderen Israëls niet meteen het Verbond met God geaccepteerd. Een van mijn favoriete midrasjiem stelt dat God de berg Sinai oppakte en

dreigde ons ermee te vernietigen als we het Verbond niet onderschreven. Vanwege deze situatie konden we niet weigeren, en verbonden ons met het Verbond. De joodse traditie begrijpt dat mensen slechts zelden vrijwillig het juiste doen. Soms is er een dreiging, of de overtuiging dat er een dreiging is, nodig om ons tot daden te brengen. Het islamitische fundamentalisme bedreigt vooral de moslims, maar niet alleen hen, ook de hele wereld, inclusief de joden.

De Arabische Lente bergt de mogelijkheden in zich om de vrede te bevorderen. Als joden, waar we ook leven, kunnen we vriendelijke, locale vroedvrouwen zijn die moslims helpen de moderniteit binnen te treden. Het zal niet altijd gemakkelijk zijn, maar als onderdeel van onze heilige missie: dat is waartoe het Verbond met God ons de opdracht heeft gegeven, dat is wie wij zijn en dat is wat wij moeten doen.